

Jekkabaara

Jamana

World Vision

Cikela ceman n'a musoman kunnafoniseben

a ba bo kalo o kalo

Jamana baarada la BP-2043 Bamako (Mali)

Afriki ni Faransi ka ladala pogonye 23 nan kera Bamako

je 8 ni 9nan

Dantigalikan

"OMC" n'o ye dijé kono jagoko tónba ye, o ka ladatalajabu do kara Ongi-kongi (Hongkong), dugu kona, n'o ye Sinuwa jamana duguba do ye. Lujeba in kera san 2005 desanburukalo kono. I na fo uba ke "OMC" ka lajé bëe senfe cogo min na, n'o y'u ka lajini ye ka nesin dijé setigi jamanaw ma, walasa u ka demedonko jugu dabila u ka kœrijenenaw ani fan were cikelaw ye, min be ke sababu ye ka gelaya don suguko la sentan-jamanaw bolo, nin sen in fana, Afriki kœrisene jamanabaw (Mali, Burukina Faso ; Cadi ; Togo...) ye lajini kelen in rekurya "OMC" jamanaw jekoro. Nka, u ka lajini ma sira soro a nema ka da lamerikenw ni eropu jamanaw ka benbenben taabolo kan. Dijé je-sugubaw gelaya yare dan te lamerikenw ka deme donta danma ye ka nesin u ka kœrisenew ma. Adju be senefenw, i na fo namasa, lenburu ; pëmu... senebagaw fana ka deme sarako jugu la naansara jamanakafolenw (UE) fe. Odun fana be dan kari faantan jamanaw ka senekelaw ka sugu da pumanko la. Nin bëe de kera u danma jemukan lasigw ye Ongikongi lajé senfe. Ni hali bi bëkan jënjon ma soro setigi jamanaw ni sentan jamanaw ce, kerenerennya la, Afriki jamanaw, maa koni be se k'a fo ko "taare", baris... kuma be fo san o san. Kuma min dun foli te dabila, o fokun be sementiya ani ka je soro don do.

Tumani Yalam Sidibe

Namabugu ye jetaa duguba ye min ye Enterinetiko kanu kosebe

je 3-4nan

Mali ka lajiniw dijé jagoko tónba «OMC» ka lajekene kan Ongi kongi

je 10-11nan

Farikolojenaje temesiraw

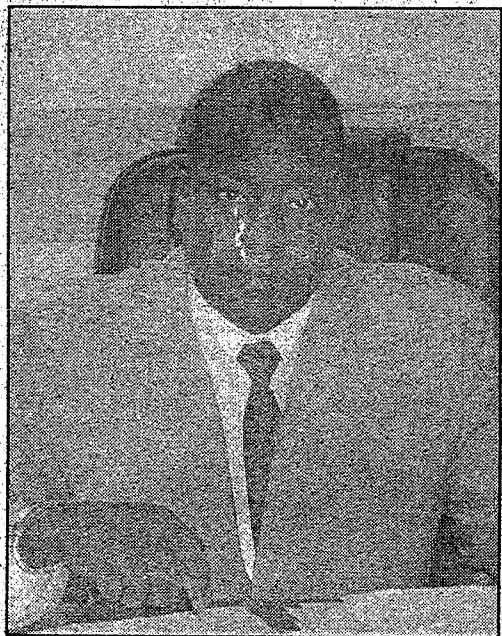
je 11 nar

« Zikiri » ye minfen nafama ye

je 7-12nan

"Kalan be mögö son hakili la, nka kunnafoni be mögö bë kunpan na" Yoré Ulen Sidibe

An ka baara, ka san 2006 ke sandiya ye !

Hamidu Konate

Aa ! Dijé kónó waati témé ka di dère ! Kalo salen i körö, an tun bë ka san 2005, san körö, Jékabaara de kalan. Awa, nin yoró in na, an bë ka san 2006, san kura, Jékabaara kalan ! Aw k'a lajé banni, waatiw bë don njögén na cogo min, ani waatiw bë bë njögén na cogo min. Nka, nin bë bë ke ka sörö dijésosigi b'a taabolo kan. Kabako dère ! Nin de kanma, hali ni maa kelen si tile te dijé ban, dijé kóni yangá bë maa kelen kelen bë tile témecogo de la. O de bë wolo tariku la.

Dijé dun sigilen bë tariku de kan, kabi dijé don fôlô fo bi, awa fo ka se dijé gansan waati ma. O de kanma, maa o maa, bës ka lajini ka kan ka ke bari-ka donni ye i ka dijénatige la, walasa ale fana ka fara dijé adamaden nakun bérébéré tigiw ka tariku lakkalitaw kan bënsönw ye. Maa y'a ke cogo o cogo, dô bë fô i k'a, a fôcogo juman an'a fôcogo juguman. Min

kafisa, o de ye an k'a lajini waati bës min bë fô an k'o ka ke juman siratge la. O dun te taa jøyöröfa k'o an ka balo waati kónó. Bës n'i jøyörö don sigida kónó, awa bës bennet don i jøyörö de walew matarafali la, barisa o de bë jøyörö werew waleyali keko juman dafa, ka sigida nafa. Numu ka daba dilanko juman, o de bë cikëla ke daba jana ye ; baganmarala ka baganw ladonko juman, o de bë finfinbëla ka dusulako nön-ëko nögoya. Aw m'a ye, hali sojëla juman ka baara de bë kungökönöyaalala kunda a ka so kan ni hakilisigi ye, san dibi körö. Ohon, maa si kelen ka baara te se k'i nafa tew ta k'o. Awa, sigida si fana ka bënögöla te se ka sabati ka sörö maa kelen ka birikiden dabali bë denkerefey la. Ala ka san 2006 ke an bës ka jøyörö latigesan bérébéré ye sigida kónó. Ala k'a nin keneya ; hakili keneya ; ani dusu keneya sabati an ye, an k'an jøyörö fa sigida kónó jetaabaaraw la. N'o kéra, an bë taare fô san 2006 fana kuncawaati la.

Hamidu Konate
Jamana baarada jemaa

n ba ko n ye

N ba Kankuba Jalo ko n ye :
N den, seba te fen jugu
Ferefere, k'a bila a denw körö
N ba Jalomuso ko n ye :
N den, fulaké mana tile waati
Min ke dakasunögo la,
A bë o waati kelen ke
Fuga-kónó-yaala la misiw nö fe.
Aw m'a ye
N bamuso silatunubali
Ma dan o danma ma n ye dë.
A ko n ye tugun ko :
N den, n'i ye filennin ce jin
ye jikantenguntengun na,
n'a ju cili te, a da perennen don,
Nante,
Fennin ce jin si
terentan yeremawooyofen te !
waati selen
Ne yers y'a ye ko dijé
N'a kónöfenw bës jamu lakkika
be kuma fôlen saba ninnu
dérönpé kónó.
O de kanma, ne ko ko
N ba Kankuba Jalo
Ma baço gansan, ka ne wolo
gansan,
Barisa a ye dijé bës di ne ma
Ka sörö
Ka t'a da dugu fin ni duguje ce
I ko nkarenmasa.
Aa ! Ne ba,
Ala k'i dayörö neema.

Tumani Yalam Sidibe

Hakilisënekéné

Ni nafa te ko la, sunugun-kan-fen tómëbaga te nagali. O dun bë nagali fo ka yélé kunba ke. Jaa ! Dijé fen bës n'a tónç söröbaga don. An t'an wasa don an ka söröfenw la !

Tumani Yalam Sidibe

Namabugu dugu lahala

Namabugu dugu sigibaa fôlôw bôra Banakôrê, Torodo mara la. U ce saba de ye dugu tu tige : Camaba Kulibali n'a dôgôké Kase Kulibali, ani nuimukê kelen min têgo ye Bugeyi Sisoko. Dugu sigi ni sisan ce, o be san 203 bô. Namabugu ni kolokani ce ye kilometere 12 ye, ka taa kejekâ fe.

Namabugu ni dugu minnu be danbô olu ye :

- kôrônfe : kili
- Npela ani Tôrokôrâbugu, be tiliebin fe
- Bayansan fe : zirabilen kôrê ani Dankôrôla
- Kejekafe : korokôrójî

Bi, Namabugu jama hake ye maa 521 ye. Namabugu tutigebagaw bôlen Torodo mara la, u nana sigi kulukôrônin, Npela ni bayanfan ce, badenya jini kanma u ni Npelakaw ce. U bôra kulukôrônin ka na u sigi bugu kôrê la. Jiko geleya kera sababu ye k'u wuli ka taa u sigi bugu kôrê ni bayanfan ce ni metere 800 jêgôñ ye Sigiyôrô benna namatubaw ma. U ye namaw tige, ka dugu sigi yen. O de kanima, dugu têgo dara ko namabugu. O yôrô fana tun ye sogo mayôrô ye. Donsow tun be taa sogofaga la yen, waati bëe. Ntomin sun tun be a yôrô la. O waati la, a tun be fo namabugu ma ko : maa-taa - kungo - ntomijannin. Dugu sigi san yere, kulubalisi were bôra Zana ka na sigi dugu kôrê. Olu ka jemêgo tun ye Sabakê Kulubali ye. Dugu sigira ni dugutigiya kan de ye. Olu ka jemêgo tun ye sabakê Kulubali ye. Dugu sigira ni duguti-

Namabugu ye eike taabolo bëe matarafa dugu ye.

giya kan de ye. O temenen kô, Tarawele dêw bôra Cérribugu gatige senfe, ka n'u sigi namabugu dugumêgôw fe. Olu ka jemêgo tun ye kônceri Tarawele ye. Olu ma meen sigi la yen, u wulila ka taa u danma dugu sigi, min têgo ye bi ko Dankôrôla. O bëe temenen kô, Jara dêw nana ka bô jedugu, ni dêw ko Yarangabugu, ka na u sigi dugu mêtôw fe senekê kanma. Olu ka jemêgo tun ye Bôna Jara ye. Numu werew bôra kili, u n'u ka jemêgo, n'o ye fabugeyi Tarawele ye, ka t'u yere jira npelakaw la, ka sôrô ka n'u sigi namabugu. O Tarawelen de kera dugu Tarawele numusiw ye, n'olu tana ye le ye kakôlo dêw bôra bakuru la, ka na, u sigi dugu kôrê. Olu ka jemêgo ye Jawoyi kuma ye. Dugu moriwi de y'u ye. O kôfê, fakê Kulubali bôra Negesebugu, muruti waati la, ka na i sigi namabugu dugu kôrê. O ni sisan be san kemê (100) ni kô bo. Ale de bônsônw be namabugu bi. Mamari Sisoko bôrd mulane, nara mara la, ka na i sigi namabugu.

Minnu ye namabugu dugutigiya ke, olu filâ ninnu ye :

- fôlô : Camaba Kulubali
- Filanan : Negetin Kulubali
- Sabanan : Buwatu Kulubali
- Naaninan : Banege Kulubali
- Duurunan : Jogoba Kulubali
- Wôorônan : Bala Kulubali
- Wolonwulanan Cesôn Kulubali
- Seeginan : Guja Kulubali (Ale ye san 20 ke dugu kunna)

Konontônnan : Banafile Kulubali

Ale ye san 26 ke dugu kunna).

Tannan : Dase Kulubali (Ale ye san wôorô ke dugu kunna).

Tan ni kelennan : Fako Kulubali. O sigira san 1997 Ale de be dugu kunna hali bi.

Namabugu ye dugu ye baliku kalan basigira yôrô min kosebe. Kalan donna yen san 1977 Karamêgôw tun ye mêtôw saba ye. Fôlô, o ye Sungalo Tarawele ye. Ale sigilen be dugu kôrê hali bi. Filanan, o ye kumakê dô ye, ale taamana sabanan, o ye fatumata kulubali ye,

Atô be je 4 nan kan

ne 3 nan to

ale tun be musow kalan. Nka bi, a te dugu kənə. Kalan daminana ni kaladen 35 ye. Olu la, kalanden jolen 15 sərəla. Olu caman sara bi ; dəw taamana u ma kəsegin so. On'a ta o ta kalanden kərəlen saba ka fara kalanden faamuyalen kuraw kan, olu be dugu kənə. Dugu ye baliku kalanso jə ka bi san 1977.

Tiga sannifeere waati, tile la, dugu ye sannifeere jekulu kelen sigi, min ye dugu n'a bugudaw ka tiga sannifeere ke, OACV Kadara kənə. Dugu ye dəgətərəya kalan ke kesu sigira dugu kənə, baara ke minenw bilali so jəli kanmakalan ye nafa wəre min don namabugukaw kun, o ye ka hakili numan di dugu məgəw ma, ka d'a kan, san o san; dugti bəjə san kə mara sanni samiñe ka se. Danaya hukumu kənə, u ni banki məgəw y'u bolo di nəgən ma. Banki be san kelen juru don tən na. Ala ni dugu ka faamuyali kosən, jətaakalan si te ke kolokani ni namabugu ma ye min kəne kan. Kalan kera sababu ye ka faamuyali di namabugukaw ma senekə cogoyaw kan, minnu be sərə yiriwa : (foro sumu ; o n'a nəgən caman). Duguməgəw y'u ka nisəndiya jira ninan samiñe kan, bawo dugu ka samiñe diyara. Nka, setanburukalo la, san 2005, geleya dəənin sərəla jiko la. Nka, o geleya ma tijenj ke.

N ka foli ni walejumandən be ka jəsin Sungalo Tarawele ni jonke Kulubali, an'u jənəgənw bəs ma, ka da deme kan u ye min ke n ye baara in nəgoyali siratəgə la.

**Mahamani A Mayiga
Jekabaara ka ciden**

Enterineti temcsiraw namabugukaw bolo

Dugu tariku fəlen kə, namabugu dugutigi y'a jini dugu kənseyew fe, ko fen min ye Enterineti ka birosigiko ye, k'o baara ka to Sungalo Trawele ni Jənke Kulibali, ani jajiri Sisoko ka bolo kan, bawo, dugu ka dannaya b'u kan kabi waati jan. Dugutigi kelen ko k'o fə, a ko a b'a jini jekabaara baarda məgəw fe, u ka feere tige, feere minnu be namabugu lakodən jamana kənə ani jamana kə kan, namabugu ye dugu ye, min be jətaa, sira kan, barisa dugudenw cesirilen don baara fe.

Sungalo Trawele, min ye dugu balikukalankaraməgə fəlo ye, n'a le de be dugu ka ko caman matarafa bi, o y'a jira ko enterinetiko in, k'a le Sungalo d'a le b'a la, bawo, ale be to ka arajo lamen, w'a kuma be fə kosebe. A ko ko min don, ko wulibali don.

Jajiri Sisoko ko a b'a jini enterineti baarakelaw fe u k'u bisimila namabugu, bawo, nin wale kura in be se ka ke sababu ye ka namabu-

gu təgo lase Mali jamana kə kan.

Məgə caman y'u ka miiran nan fo enterinetiko in kən laje senfe. Hakili falenfolenw la, bən kera ko ka mogə duuru təgo di birosigi kadara kənə.

Enterineti biro maaw

Peresidan : Jənke Kulibali

Sebenjenabola : Modibo kuma

Warimarala : Sungalo Trawele

Cesiraw təiamaboga ; jajiri Sisoko

Kolabennaw : Foke Kulibali ani Yaranga Kulibali

Birosigi bannen ko, dugutigi ko kə b'a jini enterineti baarakelaw fe cogo bəz la, u k'u bisimila namabugu, walasa u ka nəgon kura nəgənya kosabə enterinetiko in kan.

Dugutigi ko ko bəsi te olu fe namabugu. Fan o fan ye olu ka lajini ye bi, o ye dugu ka jətaa ye.

**Mahamani A. Mayiga
Jekabaara ka ciden.**

Sigida te yiriwa dunkafa ko

Nin ye World Vision Mali haminankow la belebele dō ye. Ka jnesin a ka deme soro bagaw ma. O hukumu kōnō, san 2002 nan kōnō, a ye balomarajigine dō jo Nōnsōnbugu komini dugu 22 bēs lajelen togola komini faaba fere kōnō. O tuma, jēnōgōnya min bē Jekabaara kunnafoniseben ni World Vision Mali ce, o hukumu kōnō, an ye taama do ke Nonsonbugu, min daminenā desanburukalo tile 18, ka taa bila a tile 21 la, san 2005. O senfe, an wulila ka se Nōnsōnbugu komini balomarajigine labaara-jekulu jemaa Seba Jara ma k'a jininka a ka do fan ye u ka balomarajigine nafa kan. A ye minnu fan ye, a y'olu lamen :

Nōnsōnbugu balomara-jigine labaara-jekulu

Seba Jara ka fo la, mara cēmaboli waleyalen Mali kōnō. Nōnsōnbugu kubeda tilala komini 3 ye : Nōnsōnbugu komini, Wēlēdo komini ani Nōnkōn komini, Kōmi World Vision Mali ye demejekulu ye, min bolofara dō sigira Nōnsōnbugu, kōnō 3 ninnu, mēriw farala jēgōn kan ka se Nōnsōnbugu World Vision jemaa ma k'a jini a fe, a ka u deme ni balo ye, nōnté balokogelyea bena don u ka maraw kōnō. O lajini kelen, Nōnsōnbugu World Vision jemaa Mariki Goyita nā tēw wulila k'u jō, ka sefawari dōrōme miliyon 5 don jō tōni 35 la ka di Nōnsōnbugu komini ma, ka tōni 35 di Nōnkōn komini ma, ka tōni 30 di Wēlēdo komini fana ma. Fen min ye Nōnsōnbugu balomarajigine ye, u ka jemaa Seba Jara y'a jira a ka kuma senfe, ko u ka balomarajigineko daminenā ka san 2 jēgōn ke ka sōrō yōrō jōnjōn t'u bolo u yerev taya la. O kosən, a ko daminenā, tijenī

donn'u kun k'a sabu ke bubagaw wulila u ka jō fan dōw la. O temenen kō, u ye dōw feere binni kan. O kelen, san 2003 kōnōnana, World Vision ye balomarajigine kura jo ka d'u ma, min musaka taa-ra a jō sefawari dōrōme miliyon 6 la, komini jama ka bōta kera min na mugan o mugan dōrōme 2 (10 %) ye, n'o be ben sefawari dōrōme ba 120 ma miliyon 6 la. Nka u ye dōrōme 1 (5 %) warije sara, ka a tō dōrōme 1 (5 %) farikololabaara ke. An be don min na i n'a fo bi, maa duuru be baara ke Nōnsōnbugu komini balomarajigine na. Fen min ye o maa 5 ka sarako ye baara ta fan fe, Seba Jara ko fasobaara don, sara tu ye. Nka World Vision ye kalan d'u ma min bē se k'a t'u bē se ka baara in ke ka jē, qni ka nafa sōrō a la fana, Sabu ka kēnē ni World Vision ka laqilikan ye, n'u y'u cesiri baara in fe, fo ka yiriwali ke, don nataw la, u be fen sōrō min ka ca ni

sara ye. Nka o te jē timinondiya ko.

Lajini : Seba Jara ko a te se kā ka kōrēfō kuncé abada, nū da ma se Nōnsōnbugu komini jama ka lajini kuraw ma. A ko u bā jini World Vision fe a k'u deme holi bi walisa u ka jō caman san ka bili balomarajigine kōnō sanni no ka gelyea.

Ka dà kan, ni jagokela be fen san k'a mara ka waati dō mankono, nū m'a san a daduman waati, i bē nōgoya min jini o te soro fo n'i yū feere ni binni ye. Misali lo : gelyea waati n'e bā fe kō jō feere indav ma sefawari dōrōme mugan (20). n'e ma a san ka sōrō u kilo te tems dōrōme 10 walima 15 kan, o yā cayalen ye, yala e bē se kō fen feere nōgoya la cogo di n'a in feere ni binni ye. O siratege lo, n'bō jini World Vision fe, an ka jēgōn deme walasa balomarajigineko be taa jē Nōnsōnbugu komini kōnō, fo ka taa se Kolokani serekili komini bēs ma. Nka o baara te jē sōrō abada fan ka sumanw san joona k'a sōrō a ma gelyea.

Kunceli : Seba Jara ko a bē wele bila Kolokani serekili sēnekela bēs ma, kerēnkerennenya la, Nōnsōnbugu komini taw. U ka a dēn ko balomarajigine māaw be u ka jō ni sō ani fen were minnu san u bolo k'a mara, a te mara māa were ye n'olü yerev te. U kana a jate ko an bā san da nōgōn na dē, juraw mimu be na an ka suguw la ka jōw san wariba la bi, o ka di sēnekeldw ye. Nka samijē mana se yōrō dō la, u bē taa o jō kilo san u bolo min na u yerev bō dēn. O tuma, sann'a ka s'ō ma, n'i y'i ka denbaya ka san balo bō i ka jō na, taa a tō feere balomarajigine baarakelaw ma u k'a mara i jē ye ka waati gelen kunben. Sabu o waati la, n'a fōra ko sēnekela kā ka foro bila ka wuli k'a be taa jō kilo 50 walima kilo 200 san Bananba walima Kati, o ye fen ye min bā tōrō kosebē. O tuma nān sera kān jan-to nin yōrōw la, o tun bē diya ne Seba Jara ye kosebē.

Yusufu Fane

Jétaa ni yiriwa : An ka són yelema ma

Bakari Sangare

Yelema kuma mana fó tuma o tuma, an ka jamana kóno lada matrafabagaw kunmasi be ce. Bawo, fen o fen kera, o kólólo barika bonyara n'a nafa ye. O kera, barisa, an y'an ka donfiniw nán ka kunlabenfenw cogow yelema. O banger a fen min na, an bee y'o ye. Yelema min donna jogow ni kewalew la, o kera bónéko dan ye ! O bee ná ta, yelema ye wajibi ye, bawo, foyi tâ cogo kérôla, awa, foyi téna segin o cogo kérôla fana tugun. O tuma, an kán laben yelema kanma, yelema nafama. Jétaa ni yiriwa tile yò ke wajibi ye.

Bi mán bila baara la. Nka, halisa an bolofen hake ka dôgo nán ka jininta hake ye. Mun béná nô ye ? Dékébaliya té.

An ká ketaw faamubaliya fana té. Baara o baara be ke, o kónofen ye saba ye : bakun waleya musaka, tónó, walima nafa. A ka c'a la, anw ka tónó dun-cogo de be laban ka ke degún ye dakun tó fila ninnu ma. Jago o ; séné o, baganmara o, n'a n ka ketaw si te kuféko ke, walima an k'u jate donnatemenan gansan ye. Suya donnen don ko bee la, walasa a ka ke jétaa ni yirikalo ye. O tuma, fo baara josen saba kofolen ninnu bee ka temé u temesira fó. N'o kera, a be bange séró kunkanfen were la, baara yiriwali n'a daamuni an'a si-

ratege la. Bakun be se ká jate ka ké baara damine musaka ye, min be don baara waleyasiraw fó : sigiyoréssoró musaka, n'o yoré labenni ani baarakeminan sanni : Misali la, jagoketabali ; fen min be fensen tabali kan ; sigilan ; yeelen (n'a y'a séró jago be don su la) ; jagofen lasagonkesu ; ni sugu wulila, u lasagonyoré n'a négonna musaka bétaw ; fo ka se tileminenan ni sanjiminenan ma.

Jagokun : Ale be don fen were la. Ni séné don, a tónóbaara waleyalen kó, ka jate bo. Min be séró musakatow dantigelen kó, o ye tónó ye. Ale kuma fó man di, barisa, baara bee n'a ta bocogó don. Baara minnu be yen, n'olu musaka be bó tuma ni tuma, o faamu ka di. Nka, minnu musaka basigilen don, i ná fó ka so jo feere kanma, ka magasa jónminenw san lasagonni kanma, o musakaw fana be ladon dónin-dónnin sanbagaw kun. Walasa ka nin yoré in faamu kosebe, an be je ka wuli ka se an ka sigida kónó séró-dabenbaaraw nedónbagaw ma. Nka, yanni o ka ke, an be misali ta safunedilan kan, yoré bugunnatige kanma. A be minenw san a ka baara taabolo latilenni kanma : tasa-kolonw ; ganw ; ani jitaminenw. N'olu té, safune té dilan. O temenen kó, a be musaka were bó min be don safune na ka fara ale yoré tofanga kan, aná ka baara waleyali musakaw. O la, ni safune bora, a be ke fen caman de faralen ye négón kan.

Safune feereda ka kan ka tali ke nin fen bee kan. Wa, a sónge fana man kan ka geleya a sanbagaw ma. Baara banne kó, musaka be kuruba fan bee fó dónin-dónnin, ka séró ka tónóko kuma fó. O de kanma, an wajibiyalen don ka yelema don an ka baaraw taabolo la.

Ka don yelema na, ani ka yelema don an ka kow taabolo la.

Bakari Sangare

Sangalaci

Jamana baarada jemaa ná baarakelaw bee nisóngoyalen be Jékabaara kalanbagaw ladaníya, ko u jéngénnuso Madamu Sise Umu Amar Trawele, n'o ye kunnafoni gansela ye du ni denbaya ani den ladamu minisiriso la, kó faké Amar Maya Bubakar Trawele saatura. An bee be dugawu ke Ala k'a ni neema ke da négón ye.

U ko...

Foyi tâ yoré da, foyi t'a yoré ta unu. Fen bee b'a yoré yelema de. O kanina, fen si jujontan té dijé na.

**Luwaziye
Faransihakilitiibagaba.**

Ni maa min ko "n négón té n badenw la". Kan'a tigi nkalontigya. Maa kelen be kés du bee ni san ce dere ! Nka, ni maa min ko "n négón té wolumuso were denw la". A fó a tigi ye wuya sekére fó, barisa maa si sanfemogontan té dijé na.

**Sibiri Benba Kulibali
Ka bô Ntomininba Kolokani**

Ko murunin da diya o diya, k'a t'a bilafen fara. O y'a donko juman ye dere. Fen bee ladonko jugu be gaasi de sigi nagali bérébere nô na !

**Moriba Mariko
Ka bô Buguni**

Wara bee ye wara ye a basigida de kónó. Nonté, basigida were kónó, n'a ma k'e d'esewara ye wara were nékérô, a be bin dun min kérô, a na ke npalantigi dô ka wara komajenita ye !

**Nagalen Madi Kuruma
Ka bô Kangaba**

Soma ka basi diyara cogo o cogo "kodónbali" dô b'a muso köromatige dere ! Jaa dese té dese sa, awa se te se sa, nka bee n'a ka dese walima a ka se mineyoré lukika don.

**Mamutu Trawele
Ka bô Beladugu Maabugu**

Farijolo kenyaya : Furudimi

Furudimi ye bana ye min maasiba ka bon kosebe, ka masore a ju be dimi de kan adamanden kenebara kono. O yere temenen ko bana don min dimi be furu yere la. N ka be teme dimi fana fe disi kono, ka be dusudimi fe. A be damine furu-kan-faraninw nagasili de la, fo ka taa se jolidaninw bildli la furu kan, na ma furake. O bee ko fe, ni furudimito ma jogo yelema dunfanw siratege la, ani ka basi jini teliya la bana in yere la, bana in be juguya, ka dankari bana-baato ka djenatige la.

O de bera n'a dimi geleya sankorotali ye waati janw kono, ana furako geleya.

Furudimi : Furudimi ye bana ye min lakodenfenbaw ye konoja, fari-faga ani waati-kono-penamini ye. N'an ye tali ke o taamaseerew fana sababu la, an ba ye ko dumunifew joyore ka bon o la kosebe : malo jeni wusubali dundala ka di, n'ka sanga ni waati bee nabilabali ye kasaara ye kenebara ma dere. N'an ye jatamine yere ke, an be t'a soro ko malowusu yere fana dunbaga jana lakananen don haali ka teme malojeni waati-bee-dunbaga kan. Nka, balo falenfalenbaga, sumanw ni negece : no ; malo ; fini ; nuguna ; tigana ; negeleanna... O tigi tangalen don furudimi ma haali. Barisa, sumanw boboli negeen koro balo siratege la, o

de be furu ka baara negoya. An dun be waati minnu na bi, balo jalanw si cayara, i na fo ceke. Olu bee fana n'u bagafagafenw don : foronto walimanen farinyafen werew. Dogotorew yere ka fo la, dumuni min bennen don adamaden ma, o ye dumuni ye min yelemani te geleya don farijolo ka baarasiraw la. Balo do be karisa kono lamaga, ka soro a be d'o kono ja, ka soro yere a be d'o kono boli. Farijolo te kelen ye. O de kanma, adamaden ka dumuni man kan ka ke : "n ye min soro, n y'o dun ye", nk'a ka kan ka ke de "nin te geleya lase n farijolo ma, n ba dun" ye. Bi, furudimi te duguba kunda danma ko ye. A be soro hali togodaw kono. Kenyaya tigilamaaw ka yeli la, o be se ka nefo sira fila dorenpe de fe : balo dunta ani funfufurata.

N'an y'an taasi an ka bi dumunifew kan, an be t'a soro ko lada jugu ko kura-donnen do yere be ka sanga soro ka ta fe, duguba, dugu misen ani togodaw kono.

O ye "bogonin" ye. Felo, hali anden minnu tun mana ke bogonin dunna ye, an bo mangoya ani ka sira bee ta ka segere walasa ka bogonin nege bo a la; ko barisa "bogonin ye farijolo su lamayore de ye, nka bogonin te farijolo balolen konobilafen ye!" Bi, bogonin fisayara denmisew ka dunfan ma maakoroba caman fe, ka k'u yere ka

dunfan ye. Bogonin dun ye bogonin segema de ye, min kasaara te dan furu danma nagasili ma ni jolidaw ye, a kasaara be se farijolo kono moteri pienama bee ma : bijen ; dusukun ; mugu ; kunankunan... Kenebara juman ye kenebara de ye, geleya te min kan a kenebara-dumuniw bayelemani keko juman na.

Fen min ye kune-tubabu-fura sanni ye yaalayaalaw bolo belenw fe ani suguw kono, o fana negeon makosa te, barisa a bera ni fura laseli ye farijolo kono waati caman, farijolo mako te min na. Farijolo hukumu faamuyabagaw dun ka fo la, fen o fen sera farijolo kono, na ma farijolo basi, a be a nagasi. Ko si kontan te farijolo ma. O kanma, dogotorew ka fo la, farijolo lakanako juman nafa ka bon ni dije banafura lakodenne bese ye. N'i y'd men bana, a donna farijolo la de. Bana dun be soro seyore so ; dumuni ni minfen so ani kewale so de. An k'u leje, kerenkere menye la, sanni furudimitibagato k'a ta ke don o don kenebadifura tali ye ani kenebadifura, ni maaw y'u ka fen duntaw ben balow ma minnu be ben u farijolo lahala ma, ani k'u ka tubabufuraw tali ben dogotorew faamuyalenw ka fura kofolen danma ma u ye, furudimito tene ye dere. Ni furudimito dun te, a furako te maa kamanagan.

Tumani Yalam Sidibe

waati bee.

Gunduru ka fo la, suraka lakika, a joyore sankorotara cogo o cogo sigida kono, o na ka soro, a koni ka «Zikiri» minta ba bolokoro tuma bee.

Zikiri ye witamini caman soro balo ye

Walasa a ka Zikiri nafa fo a neema, woyise Diko, no ye gadomuso ye, ale ko ko «zikiri» ba to den neintigi ka sin di kopuma den ma, barisa, a be sinji wara ba la. A ko ko surakamuso nedda neero ani a ka dawula jubu ye «zikiri» ye, awa, a be cenegentanya bana fana kele ka bo muso le. An ni a ka sigikakuma do sente, nore dogoroba

A ta be je 12nan kan

Afriki ni Faransi ka ladala njögonye 23 nan

K'a ta san 2005 Desanburukalo tile 2 la ka sà tile 3 ma, Afriki ni faransi ka ladala. njögonye kene sigiko 23 nan kera Bamako. Afriki jamanaw 53 de tun be kene in kan ani faransi jamana. O Afriki jamanaw la, faransikan, angilekan ani Esi-papalikan fôbaa jamanaw tun dorogolen don njögonna. O bâ jira ko lajekene in temena faransikanfobaaw danma ninyoro kan, ka don Afriki mume kadara kono. Bamako lajekene kan, janiana 18 tun jeda fulen b'u ka peresidan kunda ; jamanaw tew tun togola minisiri njemaaw walima u ka jamana kô-kankow jenabô minisiri tun be kene kan u tøgø la. Bamako lajekene in yakubayara haali ni **Eleni jonsöni Serilefu** Yeli ye kene kan. Ale min ye Liberiyakaw ka jamanakuntigi kura sugandilen ye, i k'a døn, ale kelenpe de ye muso jamanakuntigi ye (peresidanti) Afriki mume kono. O ye taareko ye. Ni Ala senna, san 2006 zanwuyekalo in kono, Eleni jonsöni bëna sigi a ka peresidantiya sigiyoro la. Afriki ni faransi ka ladala – njögonye sigiko fôlo kera san 1973 novanburukalo tile 13 don de. O kera faransi jamana dugu dø kono. O y'a soro peresidan Zeruzu Pönpidu de be faransi kunna. Nk'an k'a døn ko Afriki ni faransi ka ladala njögonye in hakilinan bëra peresidan Jori Hamani de la, ale min tun be Nizeri Jamana Kunna o waati la. K'a ta san 1973 lajekene sigiko fôlo o la, ka se bi ma, lajekene in be sigi a tønden jamana dø kono san fila o san fila. Ni Bamako lajekene in yakubayara ni Eleni jonsöni serilefu yeli ye kene kan, an k'a døn fana ko dusulafinfennin kelen fana yera a ko la, n'o ye kôdowari peresidan Lora Gwabo yebaliya ye a kene kan, k'a masorë a benna ni maa fitinetigi

*Bamako lajeba kera wasaba ye
Mali bolo*

dew ka fitine donni ye kôdowari Zandarameriso dø la.

Laje in sigi o sigi, sigikan dø b'a la jinan Afriki ni faransi ka ladala njögonye sigikan tun be jésin denmisénw ka dijenatige latemeko juman siratege fe : kalanko sankorotali, farikolo ni nin lakeneya sabatili, fo ka se dijenatige njögoyasira tew bee ma. Afriki ni faransi ka laje 23 nan lasiigw kera Bamako dije kadara lajesoba la, n'o ye « santiri Enterinasöndi de kôféransî » ye : (Bamako pale dø kongere fôlo).

Jama ka fô la, Bamako lajeba in ye Mali ka dunanladon keko juman jira, n'o ye « jatigiya » ye. Bamako yere sawura yelemana, awa, ko bee fana sigira sen kan feere la, walasa ka dunanw nimisiwasa. Senegali peresidan Abululayi Wadi yere ka jadbi kono, ka jésin kunnafonilaselaw ka jininkali ma, a ko : « Nin kùnbènko juman in ma bala an na, barisa, n'i ko duman ladon, o ye mali ta ye ka bi lawale la » Afriki ni faransi ka ladala njögonye kadara kono, mali peresidan Amadou Tumani Ture ni faransi peresidan Zaki Siraki Jera ka jemukanla-

sekene dø lajaga ni kunnafonidi law ye. O jemukan kolo girinmeyoro tun ye tunkarakew minecogo jugu ye u kunda – jamanaw kono. Yeli feere yere be se kc soro min bâ to tunkarankeya hakili be bâ Afriki denmisénw hakili la wu. Hali n'a dun ma bâ u hakili la, a ko ka ke bonya, kadara ani donbelagosi lokolbu kadara wa ? kono. Furanssi peresidan Zaki Siraki ye o jira o lo ko kare jumanaw tara faransi jamanaw fe walasa ka donbelagosi dabili dø non tunkarankeya toobale minecogo la, ani kq. njögoyasira baara suguya døw kebagaw kôfaransi donni na, an'u mss. m'yen lokoliden korebaw ; kujehi ñaw kalan' siratege la ; fecunye baaraw kebagaw. Njögoyasira a ñaw « wisa » sôrëli lo uni pasepori ...

Amadou Tumani Ture ye o jira ko tungalataa ko te jésin setigi jamanaw dørønpe kònøtaa ma an ka jamanadenw fe. Kuntaala yoro bee be tungalataala bolo. Hali Afriki jamanaw yere kònøtaa y'a n ka jtungaranke dew kuntilenna ye. Fen min ye a ko geleyaw ye, i n'a fo danbelagosi – genni, an t'o ye naansara jamanaw dørøn kono ka jésin an ka tungarankew ma. O bee ye hali Afriki jamanaw yere kono ka jésin njögøn ma. Fen min ye tungalataala yere jogo ye, a ka kan ka bonya ke ka jésin a taayørø jamana sariyaw ma.

Bamako laje senfe, peresidan Amadou Tumani Ture furumuso Lôbô Trawele fana ni Afriki peresidanw furumusow ye kunnafonidi lajeba dø jenamaya. O laje kera san 2005 Desanburukalo tile 2 nan. A tun be den ni ba nin lakanani de kân bangé senfe, ani bangé sôrëli geleyaw maasibaaw kùnbencogo. O sen fe, bee lajelen ye taare fô ka jésin mali ka sariya talen min be muso kònøma wologeleyato kònøfarali ke gansan ye walasa kâ yere n'a woloden juman bâ (sezariyen). O

pe 8 nan to

kene kelen kan, peresidanw furumusow ye u ka nisondiya jira ka nesin muso də layelenni mā peresidanya kunda Afriki kōnō, n'o ye Eleni Jōnsōni Serilefu ye ka bə Liberiya.

Bamako lajeba kuncelen kunjogon kofe, dijne faransikanfɔjamanaw ka farikolojenajeba daminena Nizeri jamana faaba kōnō, n'o ye name ye. Jekulu in min be wele ko « farankofoni », o ka farikolojenajeba kene sigiko duurunan de ye Nizeri ta ye, min daminena san 2005 Desanburukalo tile 8, ka t'a kuncə a tile 23. Jonjon caman dira njanaw ma ladiyalifenw ye : Sanumedayi ; warije – medayi ; nsira – medayi. Awa, farikolojenajeba taabolo bəe tun kebaaw bəe yen : takafili (Zido) ; kuitufine (bokusu) ; bolinije ; disikifili

ani zawelo ; ntolatan ; tofanga sjebə ; ...

Tarikuko don

Afriki ni faransi ka laje fəlo kera san 1973 novanburukalo tile 13. O kera faransi. San fila o san fila, a tun be sigi sen kan jamana də kono. Nkà min tora tariku la ka d'ə kono jemukan girinya kan ka nesin an ka jamana nemaaw ma, o kera san 1990 nowanburukalo ta de ye, min be wele ko : »kənferansi de la boli» (Boli laje, barisa a kera faransi dugu min kōnō, o təgə ye ko : Boli). O waati la peresidan Faransuwa Miteran de tun be faransi kunna. O laje de senfe, a jirala Afriki jamanaw ka peresidanw la ko faransi ka deme ka nesin jamana ma, kō dulonnen bəe jemufanga sinsinni bərebere de la jamanaw kōnō. N'i dun ko jemufanga, i ko nemaaw su-

gandili bərebere jamanadenw fa ! O kuma ye an ka jamanakuntigi caman bə a dabolo kan, i n'a fa zenerali Musa Trawele, ale min tun be Mali kunna o waati la. Ale de ye faransuwa Miteran jaabi ko : »jemufanga tena se ka ke muso dulokiba ye an be min don an na diyagoya la ! San kelen o kofe, Mali fasokanunciw ye bolon fa jama na, k'a jira k'an ye də ke maakelenfangaya la sa ! San 1991 marisikulo la, Mali baurakelaw ; Mali musow glakelidew ; maliden bəe, y'i kogo da Musafanga la. Sərədusiw y'u deme ka ko to lase o marisikalo kelen tile 26 su, ka Musa ka gerentefangya bin. O b'a jira ko mali ke badia-badaa tariku fan girin do taajnəgəti ye Afriki ni faransi ka laje ninnu ye, fo ka taa dijne ban, barisa, a meenndi cogo o cogo, tariku te latunu.

Tumani Yakan Sidibe

Apekamu y'a kan di Alikamasene kama

Sibiridon, san 2005 desanburukalo tile 10, Mali sənəko baara nədənbagaw : sənəkelaw təgəlasoba (APEKAMU) nəmaa, togodaw yiriwali cakeda (IER) maaw, Segu malosenebaarada (Ofisi-di-Nizeri) maaw, ani sənəko jənəbəli cakeda nəmaayaso maaw ye Kulukərə alimakamuguba-izini yaala. O senfe, a kəlasira k'a ye ko alikama caman te sene min mugu bə bə, n'i y'o sigi keme o keme ye, i b'a sərə Mali ka sənenen te teme 2 % kan. Walasa ka o geleya in wuli, sənəkelaw təgəlasoba nəmaa Bakari Togola y'a kan di u ka soba təgəla alikamasene kanma.

O siratege la, Alikamamuguba-izini ni cakeda min nəsinne bə baara kologiriw jidili me, n'o ye (CPI) ye, olu farala Segu malosenebaarada (Ofisi-di Nizeri) ni togodaw yiriwali cakeda (IER) kan ka laben ke walasa ka alikama toni ba 40 sene Ofisi-di Nizeri mara kōnō. Mali alikamasene

yiriwali jekulu (CMDB) təgə la.

Lajelibaara bə senna tari 350 kan, alikama toni 1200 makənən don kurumani ni Molodo, ani Massina ni, Ntebugu kənənaw la. Sefawari dərəme miliyari 10 nəgənnə de bə don o baaraw waleyali da fe san kōnō Mali ta fan fe.

Alikamamuguba-izini yaalali bannen, sənəkelaw təgəlasoba (Apekamu) nəmaa Bakari Togola ko ale wasara. Ka də kan, a tun tə dən ko nin nəgən fen bə an fe Mali kōnō yan, nō ye Alikamamuguba-izini ye. Ale bolo, Mali sənəkelaw ka degun kun bəe ye u ka sənəfenw bayəlemabaliya ye. Bakari Togola ko ale maloyalen don haali, sabu kā men ko Mali ka Alikama dita te teme 2 % kan (2 keme sarada la)...

Bakari Togola yere ye misali di a yers kan.

A ko togodaw yiriwali cakeda (IER) min be Sutuba, k'o maaw bə se ka ale ka dugukolo taari 4 min be Buguni bakerefə k'u bə se ka Ali-

kama sene yen.

A ka fə la, Alikamasene yiriwali bə se ka ke sababu ye ka də bə kərəriko kələləw la, min ju bə kərisenə dəw senkərəromadon-dənni na, ani boyəleməni funga dəgəyali an fe yan, min te teme 1 % kan, (1 keme sarada la).

A sene man gelen :

Togodaw yiriwali cakeda (IER) nəmaa ka dənkan Sise ko ko Apekamu nəmaa ye olu hakilinu yere de fe. Togodaw yiriwali cakeda (IER) ka lajini ye a fung sen ka don Alikamasene na. Ka musərə, yərə b'u bolo u bə sunanw ni dugukolo cogoya laje min kōnō. Sise ko ale dalen don a la ko Alikama te jiba fe, wa ko a səneni Ofisi-di-Nizeri kōnō, kō bə se ka ke feere ye ka də bə yen jiko geleya la, Sise ka hakilinu ni sənəko jənəbəli cakeda nəmaayaso ta kera kelen ye. Ale y'a jira ko Alikama ye tilema waati sənəfen de ye, a ni sənəfen tow te sanga nəgən ma. Wa an bə se k'an kerefəjamanaw sən Alikama na. Ka

A tə be pe 10 nan kan

pe 9nan

Jekabaara bəko 243

zanwuyekalo san 2006

Jé 9nan tə

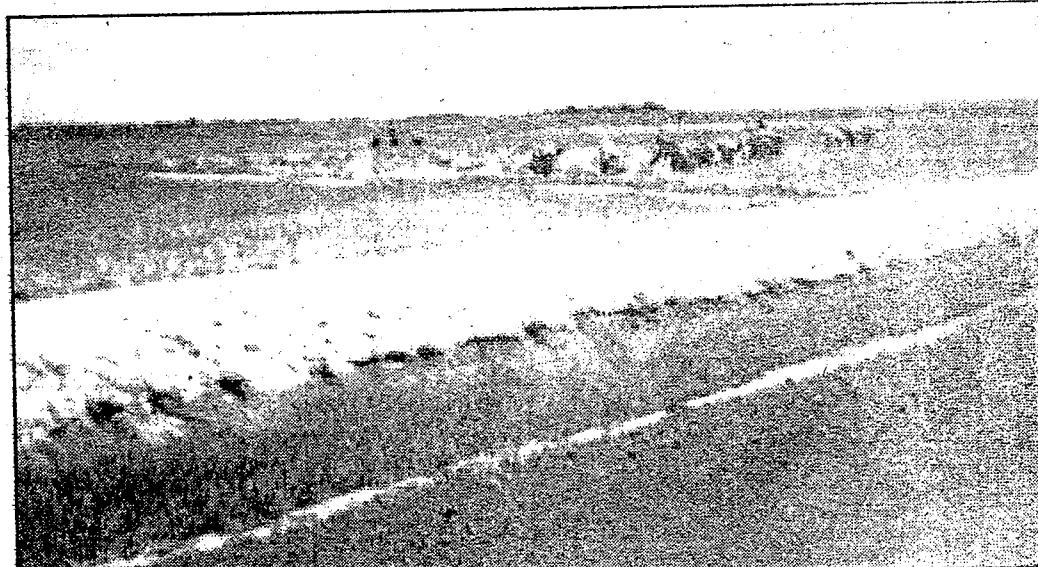
d'a kan, dugukolo b'a n bolo, ji b'a n bolo ka fara feere kan.

Seneko jenabəli cakeda jemaa-yaso jemaa-dakan ko a b'a jini togodaw yiriwali cakeda (IER) ni senekelaw təgələso (APEKAMU) fe, u ka Alikamasene sifile marayorə la walasa ka Alikamasene sinsin min be miliyari-caman lase an ma.

San 2005 nowanburukalo la, duwajew ka jemaa Seki Keyita n'a baarake jəgən dəw ni jamana maa-ba dəw taara Alikamamugubə-izini yaala. Yaala in kun tun ye walasa duwajew ka Alikamamugubə-izini dən ani k'u cesiri walasa izini in be kisi yuruku-yurukumaaw tərə ma. Sabu u ka fə la, izini in be sefawari dərəmə miliyari 2 ladon Mali forobakesu kənə san kənə.

Ketaw ka jii

Alikamamugubə-izini ta ye alikama ye, i n'a fə CMDT ta ye kəri ye. Nka danfara min b'u ni jəgən ce, o de ye ko farinimugu te sərə alikama kə, o dun seneni ka suma Mali kənə yan. Alikamamugubə-izini be alikama min san kə kan, o de ka ca n'a be min san Mali kənə ye. O dun ye fen ye min be dadigi jamana ka sərə la. Alikamamugubə-izini jəli san 25 kuntaala kənə, a be

Alikama cikeko juman be a senebagaw ni jamana bee nafa

təni 120 000 dilan. Alikamugu-mas in be se ka malo farama təni 30 000 wərən, ka bagandumuni təni 30 000 dilan alikamabu la. Izini in be ka də fara a ka baarafanga kan ni mansin 2 nan sigili ye, min be se ka ke sababu ye a ka alikama təni 120 000 labaara san kənə. Ka də fara a ka fen marayorə kənə bonya kan min be se ka təni 80 000 ta. O musaka be taa se sefawari dərəmə miliyari 2 ma. Bagandumuni dilan-izini kura makənənen be san 2006 kənə.

Alikamamugubə-izini ye kenyereye cakeda ye min ka jətaa semenen don alikamasene yiriwali

la. Alikama caman dun te sene Mali kənə. Ka d'a kan, keme-keme sarg la, a ka seneta te teme 2 % kan, a to be bo Senegali ni Lagine. Min be sene Mali kənə yan, o te teme toni 20 000 kan san kənə. O yere fana be ke jekulu fe, min təgə ko Baabahuu jigi ni Pasemu. O fana bee be san k'a ban pewu alikamamugubə-izini fe.

Abudaramani Diko ka səbenni don ka bo "Les Echos" kunnafonisəben boko 2615 nan kənə ntenen desanburukalo tile 12, san 2005.
A bayelemabaga bamanakan na : Yusufu Fane

Mali ka lajiniw dijə jagoko tənba «OMC» ka lajekene kan Əngi kəngi

Mali jamana ye səbən jira lajekene kan, min be jefoli kə ka lajini nə fe kele tariku kan, ani kə jəyərə pereperelatige jagoko lajiniw siratege la, «OMC» ka Əngi kəngi laje kene kan.

Mali ka dantigelisəben təgə ye ko : «Mali təgəlamaaw ka hakili - deməsəben, «OMC» minisiri kunda laje 6 nan kene kan». O kənə, Mali bə ka lajiniw pereperelatige, n'olu ye ninnu ye :

1 Kəri-kəkan-feere demedontaw bee ka lajə sanni san 2005 desanburukalo tile 31 ce.

2 Caman ka bo jamanaw kənə

dəmə dontaw la, olu minnu be ke sababu ye ka geləya don kəri san-nifeere la. O dəbədemena ka ke ka ben nin hakew ma :

- San 2006 desanurukalo tile 31 : 80%
- San 2008 Zanwuyekalo tile 1 : 10%
- San 2009 Zanwuyekalo tile 1 : 10%

3. ka feere sigi sen kan minnu be dəmedon keko jugu yamaruyali bali, ani kə don dəmə keko juman yamaruyalen kadara kənə.

4. ka dəmedonnafolobon sigi sen kan teliya la min be dijə sugubaw səngənagasi maben. O dəmedonnafolobon wari be ladon ka keje səngəlagosi kasaaraw ma, dəmedon

bena ni minnu ye.

5. Demə ka don Afrikikoərisəne taabolo ka yiriwa siratege la, ni nafo-ləbəsira ye ani kalansira.

Ka fara sene taabolo kan, Mali ka dantigelisəben be kuma fen werew kan, minnu te cikefenw ye : baura ketaw ; tigiya josiraw taabolo minnu be kuma jago raw-kan ani falafalensiraw.

An ka jamana b'a fəko jira fana baara taasira kərenkeren-nenw labencogo ani faamuyakalan sərəli temesira kan. Mali ye jamana ye min dalen be a la ko jətaa temesira ye jago keko juman ye. A be ko bee

A tə be je 11 nan kan

N° 10nan to

ke fana walasa kà ka nafoloko du-lon beejetabolow lahala la. A b'o ke walasa a ka nafa jengonw soro jago taabolow la, ani k'a ka faantanya kelefeere labarika». O bee de kanma, an ka jamanaw, Mali, be kele mine sira bee kan.

Malidenw be lajini lasekene bee kan ni jago taabolo feere jumanaw ye ketaw kadara kono. Depitew walima minisiriw be o lajinikenew bee kan walasa an ka haminankow ka jate tonsigiba in kunce - benkanw seben kono.

Nin ye Alekisi kalanbiri ka lase ye ka bo «Les Echos» Kunnafoniseben boko 2618 kono.

A bayelemagaba : Tumani Yalam Sidibe

Kunceli : Lajeba in kuncera ntenendon, san 2005 Desanburukalo tile 19. Ben kerà kan, ko songobasigi feerew waleyali be damine san 2006 la ni kókanfeerew musakaw binni ye, ka tå kunce san 2013 la ni demew bee dabilali ye Lamerikénw ni eropukaw fe ka nesin u ka kórisenew ni senefen kokanfeereta werew senebugaw ma.

« Arajo RFI »

Filatilen

Boko temen kono, Jekabaara nûmôr 242, san 2005 desanburukalo, an filila ka seben « Farikolopenaje » jemukan kono ko « ka bi Mali y'a ka yemahoronya ta san 1962 nowanburukalo tile 22 ». Aw k'a dñon k'o ye filiye. Aw be a yore kolan ko : « ka bi Mali y'a ka yemahoronya ta san 1962 setanburukalo tile 22 ». Haketo be jini aw fe nin kan !

Farikolopenaje temesiraw

An bee waati min na i ko bi, farikolopenaje donneb da la dije jamanaw bee kono. Aw'a kecogo bee na yanga fan don jamanaw cero : kutufine (bokusu) ; takafili (zido) ; bolininje ; disikifili ; zawelo ; kogodajengonna siniebo ; seegikonontola (basiketi), olu n'u jengonna eaman, ka fara ntolatan kan, an bee be min don. A ka c'a la, nin farikolopenaje temesiraw bee n'u ka sebaya jamanaw don. Nka ni ketaw dafata te ntolatan ye yore min na, i n'a fo Etazini (USA) ; u be ntolatan dafa o yore la, i n'a fo Ameriken jamanaw tow (Berezili ; Sili ; késutarika, Arizantini ; Peru...). Nan donna dije yere kono, an b'a ye ko ntolatan na sanga bee, farikolopenaje tow si fana ma ke bolokofefenw ye. Awa, hali nafa siratege la, farikolopenaje temesira kelen kelen bee ceden jolenw be nafoloba soro u ka keta la. N'an bora yen k'an nesin farikolopenajenaje nafa belebele ma, n'o ye farikolo lajoli ye kenya kono, an be ta soro ko farikolopenaje temesira kelen-kelen bee b'a kebaa jolenw dawulatigiya farikolo lajoli siratege la kenya kono.

Mun dun ka kan ka ke ?

Min ka kan ka ke, o ye sanga donni de ye farikolopenaje temesiraw bee la an ka sigidaw kono ; an ka kominiw kono, duguba fara dugu misen kan.

Ne b'a kanu ka ntolatankene lakikaw ye an ka kominiw kelen kelen bee kono, farikolopenaje bee keyore be soro minnu kono. O te setigiyako walima sentanko ye lajinko ; ani dusuko doren don.

Farikolopenaje nafaw

Farikolopenaje temesira kelen

kelen bee keko juman be maaw don jengon na jengon don ani tingo siratege la : siratege la : sigida kelen maaw ; sigida eaman maaw ; dije jamanaw bee maaw. A be ke sababu ye fana ka jamanaw lakodon dije jamanaw werew kono. An k'a mafile, maa joli ye Mali lakodon Namakoro Jare tile la zawelo siratege la ; Sunkalo Bagayoko ye Mali tøgø bo dere dije kono ni kutufine (bokusu) janaya tako eaman ye Afriki dakun na ; Salifu Keyita dun, ko Domengo ? An k'a don, ale de folo ye ntola sanuma jalatigiya soro Afriki dakun na dije kono. O fana ye Mali tøgø lajensen dije kono dere. Kosa in na yere, san 2005, Joliba musolakaw taara Afriki seegikonontola (basiketi) janaya ta. O fana waati la, Mali tøgø fura ka caya dije ganselidaw bee fe, kerenkerennenya la Afriki kono. O de kanma, n b'a fe ko ni farikolopenaje si cayara kominiw kono, o ye kominiw lakodonsiraw fana cayalen ye. N'a ma je soro siratege do la, a be je soro siratege were la.

An k'a don ko farikolopenaje kecogow la, an ka nafa sarataw ka ca, a be baara di, ka nafolo di, ka dawula di. A be baaradaw yere lasore i n'a fo izininw ; dogotorosow ; kalansow ; jagokow ; sirabakow... N'b'a fe k'a fuku kecogi juman bee be an detet holo don baaraw la dije kono, ani Mali kono. An ka farikolopenaje ceden joli be dije jamanaw kono bi, ka Mali nafa tøgø juman siratege la, ani k'u yere n'u somogow nafa nafoloko la ?

O ka ca. An ka barika don farikolopenajew la, o nafantan te an ye !

Tumani Yalam Sidibe

N° 11nan

Jekabaara boko 243

zanwuyekalo san 2006

Numuke ka hakili-tine-musoko

Aw bëe b'a dòn ko numu ye ce nana jaasilen ye, datu te min ka to na na waati si ! O ye tine ye dere. Nka, bëe te min dòn, o de ye kò numu ka musoko ka bon ni naasi-wulu ta ye. N'i y'a sutaralen ye o lebu bilen koro, o sababu ye anw fulaw ka misi nônô ye. Barisa, waati o waati, ni numuke in n'a ka suruku nedà fin in ka musoko nege wulira, a ka ca la, o b'a soro fula kamalen d'o n'a ka misiw b'a dafe. O be nônô ke numuke ce jugu in da kònô buge. A fana bò kunu kudu. O de b'a ka musoko baga faga. O de kanma, a man kan cogo si la numu kelennabila ka ye ka soro fulake t'a dafe, nônts kogé be dese a ka na na !

Don d'o dun, numuke temesenna ye kara bò a yere la k'i kunda a buranna kan, k'a b'e taa a buranke, a buranmuso, an'a muso somego tòw wuladafo. Numuke b'e se a buranna na waati min, a y'a soro a buranmuso kelenpe de be du kònô. A buranke tun bolen be ka taa makonin d'o la, min ye tile kuurutta. Maa b'i taayorø sako de la dere. Düden tòw, i n'a f'don tòw, olu fana bëe tun bolen be ka t'u ka garissege jini na, barisa, duguba kònô, sigi te maa son fo n'i kera mori ye. An dun be waati min na bi, dije geleydèn be. O kanma, hali n'i kera mori ye, n'i m'i da ni cefere fara i yere kan, sigiyorøkelen te ko kuru tige i bolo belen.

Numuke donnen du kònô, a ye folike. A buranmuso y'a jaabi, ka folimaseginw ke, ka ko diya don a la. Buramuso in dun tun ye muso ce niba ye, muso dako numan camaajan !

Buramuso y'i kanto numuke ma ko : "N buranke, i nali bennâ dare ! Kôdimi gelén de be ne na koyi ! N denmuso dun delila k'a fo n ye kôdimifura duman b'i bolo. O be di ?" Numuke y'a buranmuso malasa, barisa jantonyerela fana ye ceyta taalan bêreberes d'o ye.

I kômi maa were si tun te du kònô,

buranmuso hakilatigera. A y'a buranke numukerin kili bon kònô, k'o k'塌 k'ro digidigi n'a ka kôdimifura ye.

U donnен bon kònô, buranmuso y'i da dilan kan a kònô kan, k'a k'ro bila kene kan. Digili senfe, ko diyako jugu buranmuso kunfe, o y'i lamaga-lamaga dilan kan k'a fini saalon d'œnin k'a kongoron n'a sigilan fan d'o bila kene kan. O yeli ma dan to numuke ka hakiliyelema na. A ye yereyere damine k'a birilen to a buranmuso kunna.

O dun fana tun te d'oweré ye numumuso k'o Juman te wara den la dere !

Buranmuso dalen y'i kanto a buranke ma ko :

- N buranke, a cogo be di ? N k'o digili lajora dere !

Numuke birilen woosilen y'a buranmuso jaabi ko :

- Aa ! n buranmuso, n jarabilen be dere. N'i yere m'i kecogo dòn, kuru bena kari n farikolo jøsen na, ...

Buranmuso y'a jaabi ko :

- Ee, n buranke, o tugunyøro dun bëna ke yøro juman ye sa ?

Numuke y'a buranmuso jaabi ko :

- Ee, n buranmuso, kuru tigeyøro be n'a tugunyøro te wa ? Awa, kuru tigeyøro be tugunyøro b'a nøfe døfe !

O waatinin na, numuke n'a buranmuso y'u to bon kònô, ka denmisew mankan men du kònô. Buranmuso girinna ka wuli, k'i jo a sen kan a buranke dafe, k'i kanto ko :

- Aa ! Nin denmisew damafen were te jahanama Maliki ko. A file, u y'an bali ka tugunyøro soro n buranke farikolo jøsenkuru kariyøro la !

N ye nin bò kebaliso, k'a lakali yebaliso. Nka yele kunba be ke numulankolonw k'ekolo de kan de. An ko lada !

Tumani Yalam Sidibe
Musa Kulibali ka masalasen don
ka bò jalckoro nafaji

Jie 7nan tø

Usumani Danbele y'a jira an na ko, k'a d'a labenfenw sicaya kan, «Zikiri» ye balo sidonbali ye, awa balo dafalen fana don. A ko «zikiri» be farikolo semë don, ka makoje fangafenw dà ma ani k'a lakana ka bò bana caman ma.

«Zikiri» dilanfenw ye nônô ; bananbulu mugu, sukaro, ani ji ye. O b'a jiri ko balofen nafama caman be «Zikiri» la. Sukaro be farikolo fangatigiya yero nin kelen. Nafafen minnu be nônô na, olu be farikolo fangatigiya ani ka yecogo juman dà ma. Bamako d'egotoromuso d'o ye o sementiya an ye, ale min ka baara ye farikolo labaarali ye yecogo juman kadara kònô. Ka fara farikolo nafafenw kan «zikiri» be minnu lase a ma, D'egotoro Danbele ye a jira ko a be farikolo yere tanga jintanya ma. Witamini «C» caman be «zikiri» la a be minnu soro bananbulu la, ani nônô. Olu dun be farikolo lakana ka bò bana caman ma, i n'a fiyembana ; farikolo jintanyaba ; jenaminibana ; farifaga ; jolibonbana ; kònôboli ; segenba ; hakili røgesi-banaw : jindimiw ...

Dajeli Dambele Ka bò jiro
di Saheli Bayelamaba :
Tumani Yalam Sidibe Kôlosili :
An balimake Dajeli Danbele de
ye arajo jamana, ko « BENKAN »
jiemaa ye bbi bamako

Jekabaara

Lublikuntiq Seben nekulu kuntigui
Juman Yalam Sidibe
Seben nekulu
Yusufu Fane
Bakari Sangare
Usamani N Tarawele (CMDT)
Tumani Yalam Sidibe
Jaw tabaga
Haruna Trawele
Labenbagu eridinateri la
Worokiyatu Sè
Baarakenejognow
CMDF World Vision - Ofisi Nizeri -
Ofisi iii - OHVN
Hak b'ota : 16000
Batakisira : 2043
Negejrusira : 229 62 89
Juman baarada - Seki zayed - togola
sira - Hamudalaykin - Bamako
Siti-Webu nîmør
www.afribone.net.ml/jekabaara/